

UTJECAJ GLOBALNIH CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA NA POSLOVANJE U HRVATSKOJ

Mirjana Matešić

Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, Prilaz Gjure Deželića 30, Zagreb,

mirjana.matesic@hrpsor.hr

SAŽETAK

Globalni ciljevi održivog razvoja (COR) imaju značajne utjecaje na buduće programske i strateške dokumente na internacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te u poslovnom planiranju. Ciljevi će, očekivano, izazvati reviziju strateških dokumenata na svim ovim razinama te će ozbiljno mijenjati rizike koje će prilikom planiranja u obzir morati uzimati poslovne organizacije. Lideri u poslovnom sektoru, na globalnoj razini, već ozbiljno evaluiraju svoje utjecaje na COR te mogućnosti doprinosa njihovoj realizaciji budući da na taj način očekivano povećavaju održivost poduzeća i dugoročnu konkurentnost. Provedbu COR dodatno jačaju već postojeće metodologije i programi kao što su strategije održive proizvodnje i potrošnje, kružnog gospodarstva i slično. Koliko su COR ozbiljno prepoznati u Hrvatskoj kao temelj za strateško planiranje te koliko su integrirani u javne politike koje se odnose na upravljanje poslovnim sektorom, razmotrit ćemo u ovom radu. Preispitat ćemo kako su podijeljene odgovornosti unutar javnog sektora te je li jasna uloga svake pojedine institucije u prenošenju COR i njihovoj operacionalizaciji na razini provedbe i standardizacije poslovanja. Pokušat ćemo još jednom naglasiti da je za održivi razvoj i realizaciju COR potrebno promjene uvoditi na razini industrijskih sektora razvojem kolektivne vizije te zajedničkog rada na transformaciji sektora i sukladno tome uvođenjem promjena u politike kako sektorske tako i krovne, koje će omogućiti sustavne promjene prema realizaciji održivog razvoja.

Ključne riječi: Globalni ciljevi održivog razvoja, strateški dokumenti, poslovne strategije, promjene, održiva proizvodnja i potrošnja

SUMMARY

Sustainable Development Goals (SDGs) have significant impact on future strategic and program documents on international, regional and local level as well as in business sector. We expect that SDGs will cause revision of strategic documents at all mentioned levels and that they will seriously change risks that business will have to consider during planning processes. Globally, business leaders already seriously evaluate their impacts on SDGs and possibilities of contributing to their realisation, recognizing that it is a way to increase the sustainability of a company and its future competitiveness. Contribution to the implementation of SDGs already have some existing programs and methodologies such as strategy of sustainable production and consumption, circular economy and similar. This paper aims to consider how much are in fact SDGs recognized in Croatia as a basis for future strategic planning and how much they are being integrated into public policies which shape business decisions. We will also look into how responsibilities for SDGs have been shared among public sector institutions and if the responsibilities of each institutions are clear as well as their

responsibility for SDG operationalization and standardization. We will try to stress that for realization of sustainable development and SDGs, the importance lays at the level of industrial sectors and development of collective vision and cooperation on sectoral transformation as well as introduction of changes into sectoral and strategic policies that will enable systemic changes towards sustainable development.

Key words: Sustainable Development Goals, strategic documents, business strategies, changes, sustainable production and consumption

1. UVOD

Globalni ciljevi održivog razvoja dio su Programa za razvoj UN-a do 2030. godine. Prikazuju koji trend i smjer razvoja UN želi vidjeti na globalnoj razini, a već i sam naziv Ciljeva govori nam da je budući trend razvoja koji UN želi – održivi razvoj. Ciljevi govore o mnogo tema koje se nalaze u području održivog razvoja pa tako primjerice govore o resursnoj održivosti, ali onda isto tako i socijalnoj uključenosti i smanjenju razlika, diskriminacije te isključenosti u socijalnom i resursnom smislu. Ciljevi su prihvaćeni globalno potpisom 195 zemalja članica UN-a, uključujući Europske komisije pa i Hrvatske. Time je nastupila obveza integracije ciljeva u javne politike te izvještavanje o doprinosu provedbi istih na petogodišnjoj osnovi. Od država članica UN-a očekuje se revizija njihovih razvojnih politika na način da se u iste ugradi ostvarenje Globalnih ciljeva održivog razvoja (u daljnjem tekstu Ciljevi ili COR).

Vodeća imena poslovnog sektora kada je u pitanju održivost već istražuju kako iskoristi COR za unapređenje svojih poslovnih politika. Četiri su razloga zašto poduzeća to čine. Prvo, Ciljevi koji su zamijenili Milenijske razvojne ciljeve po svemu sudeći će postaviti kontekst za akciju državnih tijela i multi-sektorskih inicijativa diljem svijeta u idućih 15 godina. Ciljevi pružaju uvid u buduće investicijske i javno-političke programe te nude međunarodni pogled na to što se očekuje od razvojnih strategija koje sada postaju strategije održivosti. Drugo, COR mogu poslužiti kao sustav kriterija za mjerenje i usporedbu (*benchmarking*) koji može pomoći organizacijama uočiti manjkavosti svojih politika u odnosu na očekivane trendove te definirati izazove i prilike za razvoj i napredak.

Treće, Ciljevi su zapravo brži put za lakše razumijevanje uloge poduzeća u pitanjima okoliša i održivosti koje ono može iskoristiti za ubrzanje svog razvoja i rasta. COR budući da su usvojeni od strane UN-a i podržani od civilnog sektora predstavljaju vjerodostojno istraživanje o ključnim pitanjima i ciljevima o kojima u budućnosti treba voditi posebnu pozornost. I konačno, četvrto, oni nude zajednički jezik i zajednički smisao čime olakšavaju komunikaciju i suradnju u i izvan organizacije.

Ove uvodne riječi ujedno su i poruke koje na raznim razinama šalje međunarodna zajednica. Ovim stručnim radom, problematizirali smo pitanje dopiru li ove poruke do hrvatskog gospodarstva, koliko ozbiljno hrvatsko gospodarstvo prepoznaje obveze koje se nalaze u provedbi Ciljeva, ali i prilike koje provedba Ciljeva može značiti za pozicioniranje organizacije na tržištu te isto tako koliko je ozbiljno svoju ulogu promocije i poticanja realizacije Ciljeva shvatila državna uprava u Hrvatskoj te je li svjesna svoje obveze o petogodišnjem djelovanju i izvještavanju o realizaciji Ciljeva.

2. POSLOVNE KORISTI

Ljudska populacija se trenutno ne prilagođava niti adekvatno odgovara na promjenu uvjeta okoliša kojima svjedočimo te se radi toga nalazi u velikom riziku, većem no što se percipira u široj javnosti. Usprkos tome COR su razvijeni na temelju jasne percepcije opasnosti i rizika koji su se nadvili nad ljudskom populacijom, a provedba COR način je kako se čovjek može prilagoditi i adekvatno odgovoriti na promjene uvjeta. Drugim riječima, o primjeni COR ovisi hoće li čovjek i nakon 2030. imati normalne uvjete za nastavak života na Zemlji. Ciljevi održivog razvoja jasno su definirali kako bi svijet trebao izgledati za 15 godina, a na akciju s ciljem njihove provedbe pozvani su svi, ne samo nacionalne vlade već i svi pojedinci te posebno poslovni sektor. Poduzeća su ona koja mogu i trebaju doprinijeti održivom razvoju smanjenjem svojih negativnih utjecaja na okoliš i na ljudska prava kako u opsegu vlastitog poslovanja tako i duž cijelog lanca vrijednosti (Nelson, 2017). Osim toga, neka će poduzeća uspjeti razviti nove proizvode, usluge, tehnologije ili pak poslovne modele koji će doprinisiti COR odnosno koji će unaprijediti ljudske živote ili će unaprijediti okoliš i borbu protiv klimatskih promjena. Unatoč potencijalu poduzeća da daju smisleni doprinos provedbi Ciljeva, njihov utjecaj je često umanjen kombinacijom rupa u politici i tržišnih prepreka te visokog stupnja nepovjerenja između privatnog sektora i drugih dionika. Zato je potrebna kolektivna akcija. Iako je liderstvo u ovom procesu neophodno, ipak je uspjeh zajamčen jedino kolektivnom akcijom i suradnjom. Pri tome je posebno važno da državna tijela koja su zadužena za provedbu Ciljeva dobro razumiju manjkavosti koje sprečavaju poslovni sektor u akciji za provedbu Ciljeva te da se aktivno uključe u njihovo uklanjanje. Jedino uklanjanjem ovih prepreka možemo očekivati ozbiljnije rezultate.

Kompanije koje razumiju program Ciljeva i ugrađuju ga u svoje poslovne strategije, imat će bez daljnjega od toga poslovne koristi. Upravljanje ekonomskim, okolišnim i društvenim rizicima i prilikama koje su materijalne za biznis, a imaju potencijalno značajan nefinancijski utjecaj, učinit će biznis otpornijim na pogrešne odluke ili negativnu reputaciju. Unatoč očekivanim koristima, sposobnost poduzeća da prihvate odgovornu praksu i ponude tržišna rješenja za COR na razini koja će polučiti pozitivan utjecaj, ograničena je kombinacijom tržišnih prepreka i nedostataka u javnim politikama kao i kulturnim preprekama i pitanju povjerenja. Partnerstva i suradnja mogu učiniti potrebnu razliku u stvaranju uvjeta za nadilaženje ovih prepreka. Ona mogu biti vrlo važna u:

- Unapređenju utjecaja poslovnih aktivnosti na poticanje razvoja koji je odgovoran, uključiv i održiv
- Podizanju razine novih privatnih investicija i inovacija u održivi razvoj
- Postizanju systemske transformacije tržišta u interesu društva i okoliša i
- Izgradnji povjerenja i novom društvenom dogovoru između poslovnog, javnog i civilnog sektora.

Da bismo to bolje ilustrirali, uzmimo npr. COR 12 koji govori o održivoj potrošnji i proizvodnji. Pod-ciljevi sadržani unutar ovog Cilja uključuju sveobuhvatnu obvezu na održivu potrošnju i proizvodnju sa specifičnim prioritetima koji uključuju otpad od hrane (između uzgoja i potrošnje, oko trećina hrane koju čovjek proizvede bude izgubljena ili odbačena), kemikalije, turizam i zamjene za fosilna goriva. Korporativno nefinancijsko izvještavanje je također prepoznato kao ključno. Svaki poslovni sustav može nešto učiniti u realizaciji ovog Cilja. To može biti bolje upravljanje hranom, uvođenje održivih praksi u turizam ili pak bolja iskoristivost materijala u proizvodnji dok su pak mogućnosti u praksi nebrojene.

Prema Nelsonu (2017), za podršku poslovnom sektoru u primjeni i provedbi COR ključne su: (1) **Međusektorske institucije, platforme ili mreže** koje uključuju suradnju različitih sektora industrije s drugim ključnim sudionicima kao što su predstavnici vlasti i civilnih organizacija koje su fokusirane na rješavanje problema u funkcioniranju tržišta ili nedostataka u okviru javnih politika s ciljem postizanja transformacije prema održivom razvoju. Ovakve bi inicijative trebale biti neovisne o institucijama, s vlastitim izvorima financiranja i vlastitom upravnom strukturom; (2) **Koordinacija različitih stupnjeva i tipova partnerstva** s ciljem poticanja sistemske promjene. U najvećem broju slučajeva radi se o uzajamnoj podršci i povezivanju različitih stupnjeva i tipova partnerstva. Pojedina poduzeća su sve više dio sustava i inicijativa povezanih s održivim razvojem. Neke su ove inicijative poslovne dok drugima upravljaju vlade ili civilno društvo. Poslovno vodstvo mora prepoznati potrebu da se aktivno uključi u kreiranje ovih inicijativa i odnosa te njihovu integraciju u vlastite korporativne strategije, kulturu i djelovanje.

Kao što pokazuje Slika 1, ovo partnerstvo u kojem sudjeluje poslovna organizacija može imati više razina. Najniža, osnovna razina je suradnja unutar vlastitog lanca vrijednosti što znači suradnja s dobavljačima, kupcima i drugim neposrednim suradnicima. Druga je razina suradnja na razini projekta, financiranja i provedbe određene poslovne aktivnosti. Treća razina jest suradnja na sektorskoj razini unutar industrije, koja nadilazi konkurenciju i s ciljem je osmišljavanja sistemskih promjena. Četvrta i peta razina su gore spomenute međusektorske institucije i kao najviša razina, koordinacija svih ovih oblika partnerstava s ciljem koordinacije promjena i realizacije istih na sistemskoj razini (Nelson, 2017).

Slika 1: stupnjevi suradnje za povećanje doprinosa poslovnog sektora održivom razvoju. Izvor: Nelson, J. (2017) *Partnerships for Sustainable Development: Collective action by business, governments and civil society to achieve scale and transform markets*. Harvard Kennedy School; Corporate Responsibility Initiative: Cambridge

Upravo je do ovakvog zaključka došao i Svjetski poslovni savjet za održivi razvoj koji u svojem priručniku za predsjednike uprava i izvršne direktore u provedbi ciljeva održivog razvoja (Menadžerski vodič za Globalne ciljeve održivog razvoja, 2017) navodi četiri razine akcije koju svaki od ovih lidera može poduzeti. Prva razina je individualna, druga je na razini poduzeća, no WBCSD naglašava da uspjeha neće biti ukoliko se ne zadovolje treća i četvrta razina a to je suradnja na sektorskoj razini te na razini razvoja i promjene politika. Bez obzira na pojedince i kompanije koje predstavljaju lidere u primjeni održivosti, potrebne su promjene na razini industrijskih sektora koje se mogu postići samo razvojem kolektivne vizije te zajedničkog rada na transformaciji sektora i sukladno tome uvođenje ovih promjena u politike kako sektorske tako i krovne. Time će biti omogućene sustavne promjene prema realizaciji održivog razvoja.

3. ULAGANJE U PROMJENE

Proces donošenja odluka kritičan je posebno stoga što može činiti razliku između puta prema ili od održivog razvoja. Literatura pokazuje da postoji potreba za racionalnošću koja će ponuditi alternativne odluke kao paradigmu za poticanje održivog razvoja kao npr. racionalnost koja će integrirati načela održivog razvoja u proces donošenja odluka, promoviranje kooperacije i koordinacije za održivi razvoj ili pak ograničena racionalnost koja promišlja o ljudskim ograničenjima kao preprekama za promjenu održivog razvoja. Za više održivog razvoja u odlučivanju potrebno je više obrazovati o vrijednostima koje su za isti bitne (npr. etika, kooperacija, briga za okoliš) kako bi se utjecalo na individualne odluke i učinilo donosioce odluka odgovornima za unapređenje zajedničkog djelovanja. Posebno je važno utjecati na odluke koje utječu na društvenu sferu i sferu okoliša, a čije uvažavanje će dovesti do sistemskih promjena u trenutnom razvojnom modelu (Bolis, 2017). Teorija održivosti jasno ukazuje da je pitanje održivosti zapravo pitanje sustava vrijednosti (Cattenburch, 2017). Stoga preduvjet za postizanje pozitivnih promjena leži u sustavu obrazovanja koji će biti sposoban ugraditi u pojedince vrijednosti kao što su zajedništvo i želja za pozitivnim društvenim doprinosom kao i izgraditi pojedinca da razumije posljedice svojih djela.

Veliki se broj stručnih i znanstvenih radova bavi teorijom održivog razvoja no usprkos brojnim analizama, teško je jasno i jednoznačno definirati ovaj kompleksan koncept. Jedan od načina kako se tumači održivi razvoj jest potreba za promjenom trenutnog razvojnog modela. Ako ga percipiramo kao takvog, tada je potrebno izvršiti promjene i prilagodbe kako bismo promijenili procese donošenja odluka. Odluka hoćemo li nastaviti po postojećem modelu ili prijeći na održivi može se razmatrati u različitim društvenim sferama kao što su javnost, korporacije, sindikati, pojedinci, timovi i drugo. Bez obzira o kojoj se sferi radi, potrebno je započeti s ovakvom raspravom kako bi svi koji žele, mogli sudjelovati odnosno kako bi najšira javnost razumjela posljedice donošenja odluke o *status quo* naspram odluke o promjeni. Everard (2017), zagovara pravo svih dionika koji koriste usluge ekosustava da sudjeluju u procesu donošenja odluka što bi omogućilo optimizaciju neto društvene vrijednosti umjesto da se koristima favorizira nekolicina, s potencijalnim deficitom za korisnike koji nisu u fokusu (ovdje možemo uračunati i buduće generacije).

Uspjeh globalnih inicijativa će djelomično ovisiti i o razvoju koherentnih, standardiziranih i za odluke relevantnih sustava nadzora. Preduvjet je da postoji politička volja koja će

pridonijeti dostatnom financiranju i inovacijama. Znanstvena zajednica i privatni sektor moraju nastaviti inovirati, učiti iz pilot projekata i razvijati partnerstva za razvoj održivosti. Razvojna zajednica i investitori pak moraju prihvatiti nova rješenja koja se razvijaju i imaju potencijal napretka iako možda odstupaju od poznatih normi. Svijet se mijenja pa tako i najbolji pristupi monitoringu. Promjene tehnologija pa onda i nadzora, monitoringa i analitičkih pristupa moraju se kontinuirano razvijati kako bi što bolje pratili i mjerili napredak (Rosenstock, 2017).

Dok se promjene u obrazovanju i javnim politikama ne uvedu, održivi razvoj i pitanja okoliša i njihova aktualnost ovisit će o pozornosti koju dobivaju u javnom prostoru, a o čemu će onda ovisiti i interes poslovnih organizacija. Veliki dijapazon poduzetnika ugrađivat će pitanja održivosti u svoje programe kako bi dali doprinos održivom razvoju i upravljali svojim utjecajem na okoliš. Ipak, istraživanja pokazuju da poduzeća imaju intenciju primjene strategija koje ne propitkuju njihov koncept poslovanja (*business as usual*) što dugoročno ne mijenja njihov model poslovanja, a odnos prema društvu i okolišu mijenja vrlo ograničeno. S druge strane, očekivana strategija održivosti trebala bi upravljati odnosom kompanije prema okolišu i društvu koji bi trebao biti integriran i upravljani duž čitavog lanca vrijednosti, a informacije i sustavi kontrole koji podupiru sistemsko razmišljanje trebali bi predstavljati središnje komponente strategije. Ipak poduzeća su češće motivirana zakonskim ili konkurentskim utjecajem umjesto integriranih načela održivosti. To znači da informacije o okolišu niti društvu nisu sustavno upravljane duž lanca vrijednosti kompanija, a bez sistemskih promjena, to se neće niti dogoditi.

3.1. Kružno gospodarstvo

Europska unija (EU) već više od 30 godina ima na snazi zakone koji upravljaju gospodarenjem otpada, a više od 20 godina zakone koju upravljaju okolišnim obilježjima proizvoda. Ipak ovi zakoni nisu uspjeli stvoriti povezani krug u poslovnim modelima što je nagnalo EU da donese *Paket za kružno gospodarstvo* u prosincu 2015. godine. Cilj uvođenja modela kružnog gospodarstva je povezivanje elemenata s ciljem zatvaranja kruga odnosno povezivanje dizajna proizvoda s izbjegavanjem nastanka otpada. Upravo je važno na ovom primjeru prepoznati kako se uvođenje standarda može gledati kao priprema budućeg propisa i daje vrlo važnu informaciju o trendovima i smjerovima regulative. Model promišljanja životnog ciklusa proizvoda prisutan je u EU mnogo godina, no Paketom za kružno gospodarstvo on postaje zakonska obveza. Prilagodba ovim zahtjevima za gospodarstvo će predstavljati veliki izazov iako je dio poduzetnika već uvažio zahtjeve procjene životnog ciklusa proizvoda na određeni način u procesima razvoja proizvoda. Kružno gospodarstvo s druge strane umjesto promišljanja, zahtijeva konkretnu akciju koju dodatno podupire i nova Direktiva o ekodizajnu.

Ovdje naime govorimo o održivoj proizvodnji koja nadilazi upravljanje samo procesom proizvodnje i izgledom proizvoda, te se proširuje na upravljanje dobavljačkim lancem do najvećih detalja te upravljanje proizvodom nakon prestanka uporabe, u fazi otpada. Održiva proizvodnja donijet će poduzećima sustavnom primjenom dugoročno konkurentsku prednost stvaranjem okolišno prihvatljivijih proizvoda i procesa (Jensen, 2017). Treba također reći da koncept kružnog gospodarstva direktno pridonosi ostvarenju barem slijedećih COR: 8, 9, 11, 12, 13, 14 i 15, a indirektno i nekih drugih.

Ovo zatvaranje kruga s ciljem kružnog gospodarstva razvija se na ključnim pojedinim ključnim materijalima. Na primjer kada je plastika u pitanju, oko 30% globalnog tržišta plastike po težini, što čini 50% u broju jedinica treba fundamentalni redizajn i inovacije. Oko 20% totalnog volumena može biti ponovno korišteno dok za ostatak treba unaprijediti sustave recikliranja. Očito je da je održiva proizvodnja i potrošnja kroz model kružnog gospodarstva, barem kada je plastika u pitanju, još uvijek u povojima i ima još mnogo izazova prije nego li ćemo moći govoriti o zadovoljavajućim rezultatima.

3.2. Povjerenje *millennials*a

Millennials (osobe koje dostižu punoljetnost početkom 21. stoljeća) su prepoznati kao najvažnija demografska snaga koja će biti odgovorna za postizanje Ciljeva kojima je rok 2030. godina. Oni će također do 2025. predstavljati polovicu radne snage te naslijediti preko 40 milijardi dolara, što ih čini važnim potencijalnim zaposlenicima i klijentima poslovnog sektoru. Zbog toga je organizacija *Corporate Citizenship* provela istraživanje među mladima rođenim nakon 1980. s ciljem upoznavanja njihovog mišljenja. Oko 81% ispitanika ove starosne grupe reklo je da vjeruje kako privatni sektor ima značajnu ulogu u postizanju Ciljeva no 66,5% ih je izjavilo da vjeruju kako će se biznis prije odlučiti za kratkoročni profit nego li za dugoročnu održivost. Davanje donacija najmanje je popularan oblik odgovornosti poslovnog sektora i taj oblik aktivnosti podupire samo 32% ispitanika. Budući da je to najčešći vid DOP-a koji poslovni sektor poduzima, jasno je da se radi o velikom jazu između korporativnih praksi i očekivanja mladih.

Ispitanici su se također izjasnili u prilog većoj autentičnosti i većoj transparentnosti kompanija u smislu načina kako razvijaju proizvode i usluge. Spominju i termin „*SDGreenwashing*“ za proizvode koje se brendiraju pomoću COR-a dok njihova sukladnost s Ciljevima propada čim se zagrebe ispod površine.

Istovremeno, 2015. godine prije no što su Ciljevi doneseni, nešto preko 20% praktičara održivosti u poduzećima izjavilo je da rade na međusektorskim inicijativama s ciljem realizacije Ciljeva. Ove godine isto je izjavilo 40% predstavnika kompanija. Ipak, većina poduzeća se nalazi u vrlo ranoj fazi razumijevanja svoje uloge u COR-u. Interes raste za održivu proizvodnju i potrošnju dok je najpopularniji cilj 8 – Dostojanstven rad i održivi rast. Istraživanje je pokazalo i da sve više kompanija planira izvještavati prema doprinosu ostvarenju Ciljevima održivog razvoja. Prije dvije godine to je izjavilo 29%, a prošle godine 49% ispitanih.

Svjetski poslovni savjet za održivi razvoj objavio je da oko trećine od njihovih 163 članova već izvještavaju o doprinosu COR-u u svojim nefinancijskim izvještajima. Ono što za sada nedostaje jesu dokazi da su poduzeća prihvatila svoju odgovornost prema provođenju svih 17 Ciljeva te da aktivno unutar svojih procesa traže informacije o tome koje promjene su potrebne, kako inoviraju, koga zapošljavaju, što prodaju, od kud pribavljaju financijska sredstva, kada i kako surađuju s javnim sektorom te konačno jesu li njihovi poslovni modeli održivi i primjereni svijetu 2030. godine.

3.3. Mogući početak

Kako bi poslovna organizacija započela stvarati i izvještavati o svom doprinosu prema Ciljevima održivog razvoja, potrebno je napraviti evaluaciju Ciljeva s naglaskom na Podciljeve Programa 2030. Potrebno je povezati specifična pitanja koja su relevantna za

poslovanje s njihovim utjecajem na COR. Za početak je važno mjeriti i izvještavati primjerice o potrošnji materijala sukladno Smjernicama za izvještavanje GRI-a. GRI nude dovoljan broj okolišnih indikatora koji daju informaciju o tome što je potrebno mjeriti npr. o potrošnji, udjelima recikliranih materijala ili količinama otpada koje se proizvode. Na taj način dobit će se informacije o doprinosu realizaciji Ciljeva, ali i informacije o kojim razvojnim i tehnološkim inovacijama poslovna organizacija treba promišljati kako bi zadržala relevantnost s obzirom za zahtjeve održivog razvoja (čitaj: dugoročnu konkurentnost).

4. GLOBALNI CILJEVI ODRŽIVOG RAZVOJA U HRVATSKOJ

O prihvatanju Programa 2030 UN-a te u njemu sadržanih 17 Globalnih ciljeva održivog razvoja u Hrvatskoj je izvijestilo više, uglavnom neprofitnih organizacija. Od dostupnih publikacija na hrvatskom jeziku koje predstavljaju Ciljeve i daju određene upute o njihovoj realizaciji mogu se pronaći publikacija neprofitne organizacije ODRAZ - Održivi razvoj zajednice: *Novi izazov: globalni ciljevi održivog razvoja do 2030.* (2017) koja je doživjela već treće izdanje, te publikacija *Menadžerski vodič za Globalne ciljeve održivog razvoja (2017)* koju je objavio Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj (HR PSOR).

Prema dostupnim informacijama, odgovornost za predstavljanje i koordinaciju realizacije COR u okviru javne uprave u nadležnosti je Ministarstva vanjskih i europskih poslova (MVEP) dok je odgovornost za provedbu pitanja održivog razvoja u nadležnosti Ministarstva zaštite okoliša i energetike (MZOE) koje je i resorno ministarstvo za provedbu važeće Strategije održivog razvoja Republike Hrvatske.

Analizom mrežnog sadržaja oba ministarstva nastojali smo prepoznati ingerencije i odgovornosti za promicanje realizacije Ciljeva u Republici Hrvatskoj te konkretne upute za gospodarstvo u preuzimanju odgovornosti za doprinos provedbi.

Analiza mrežne stranice Ministarstva zaštite okoliša i energetike pokazala je da se pitanjem održivog razvoja bave dvije zasebne rubrike. Prva, nosi naziv Održivi razvoj, a bavi se pitanjem obrazovanja za održivi razvoj te aktivnostima koje su uslijedile nakon konferencije Rio+20. Posljednja informacija govori o uspostavljanju radne skupine na međunarodnoj razini za definiranje Ciljeva održivog razvoja. Druga rubrika slične tematike zove se Održiva proizvodnja i potrošnja koja se poziva na Strategiju održivog razvoja Republike Hrvatske (2009) te daje informacije o održivoj proizvodnji i potrošnji u Hrvatskoj, zelenoj javnoj nabavi i eko-oznakama kao alatima za postizanje održive proizvodnje i potrošnje. Nije moguće pronaći recentne informacije niti išta što je vezano uz, prije dvije godine objavljene, Globalne ciljeve održivog razvoja.

Analiza mrežne stranice Ministarstva vanjskih i europskih poslova u rubrici Globalne teme ima rubriku Održivi razvoj u kojoj se nalaze povijesne informacije o Izvještaju Brundtlandine komisije, Samitu o Zemlji održanom u Rijju 1992. godine, te konferencijama koje su uslijedile završno s dokumentom *Budućnost kakvu želimo*, usvojenim na konferenciji Rio+20, također održanoj u Rijju 2012. godine. U ovoj je rubrici napomenuto da je Hrvatska preuzela obvezu provedbe Milenijskih razvojnih ciljeva.

Iako su Globalni ciljevi održivog razvoja i Program 2030. usvojeni prije pune dvije godine, a obvezu realizacije Ciljeva i izvještavanja o napretku preuzela i Republika Hrvatska, uvid u mrežne stranice resornih ministarstava ne ukazuje da se išta po pitanju revizije strategija i javnih politika s ciljem poticanja provedbe Ciljeva u Hrvatskoj do sada poduzelo. Koliko je

realno očekivati da će u ovakvim okolnostima hrvatsko gospodarstvo prepoznati obvezu promišljanja Ciljeva te mogućih prednosti od njihove integracije u poslovne strategije i planove, nije teško zaključiti.

No, još jedno ministarstvo dijeli nadležnost za ova pitanja, a to je Ministarstvo financija koje je u hrvatsko zakonodavstvo prenijelo obvezu izvještavanja o nefinancijskim utjecajima. Kako je gore navedeno, WBCSD i mnoge njegove članice koje predstavljaju najveće i prosperitetne međunarodne kooperacije već povezuju nefinancijsko izvještavanje i izvještavanje o doprinosu provedbe COR. Radi se naime o istim utjecajima, o postojanju i provedbi strategije održivosti u poduzećima i njenoj inkorporiranosti u srž poslovne strategije. Izvještavanje o jednom, automatski znači i izvještavanje o drugom. Za očekivati je da će u dogledno vrijeme i Ministarstvo financija trebati prepoznati nove metode izvještavanja i nove metodologije koje se temelje na COR, a također zadovoljavaju propise o nefinancijskom izvještavanju.

Europska komisija je u lipnju 2017. godine objavila Neobvezujuće smjernice za nefinancijsko izvještavanje (EC, 2017), najavljene u Direktivi o nefinancijskom izvještavanju, koje na razini preporuke daju okvir za izradu nefinancijskih izvješća. Već u uvodnom dijelu, očekivano, EC se poziva i na COR slijedećim tekstom: „Kao odgovor na Program 2030. kojeg je u rujnu 2015. godine usvojila Generalna skupština UN-a, EU je 2016. godine objavila Komunikaciju o slijedećim koracima prema održivoj europskoj budućnosti. Zahtjevi za izvještavanjem koje propisuje Direktiva čine snažan doprinos prema provedbi COR, primjerice Cilju 12 i održivoj potrošnji i proizvodnji, Cilju 5 i postizanju rodne ravnopravnosti osnaživanjem žena i djevojaka. Ovi će zahtjevi za izvještavanjem pridonijeti i provedbi Pariškog sporazuma većom transparentnošću koja će dovesti do sustavnijeg financiranja puta prema niskougličnom i na promjene klime otpornom razvoju.“ Također se u daljnjem tekstu kao jedan od mogućih okvira za izvještavanje navode i UN-ovi Globalni ciljevi održivog razvoja (COR).

5. ZAKLJUČAK

Gospodarstvu u Hrvatskoj kontinuirano se šalju dvoznačne poruke. Organizacije koje su zadužene za uvođenje trendova koji vrijede u Europskoj uniji ili na međunarodnom planu i koji uvjetuju standarde konkurentnosti na stranim tržištima govore o novim sustavima vrijednosti koji se uglavnom bez iznimke na ovaj ili onaj način oslanjaju na pitanja održivosti. S druge strane standardi koje propisuje zakonodavac u Hrvatskoj u pravilu ne donose niti jednu mjeru koja bi ukazivala na važnost uvođenja standarda temeljenih na održivosti. Kako je većina gospodarskih subjekata orijentirana na domaće tržište, primjena standarda održivosti uglavnom izostaje odnosno, rezervirana je za manji dio naprednijih kompanija koje su ili u vlasništvu ili su orijentirane na izvoz u zapadne zemlje. Ovaj negativan trend i porazna razina razumijevanja o minimalnim standardima održivosti koji su nužni za srednjoročni opstanak na tržištu na žalost se neće promijeniti dok državna tijela u Hrvatskoj ne shvate trendove održivosti koji su postali prvorazredno razvojno pitanje te dok ih ne počnu integrirati u domaće javne politike. Ukoliko se pak to ne dogodi uskoro, hrvatskom gospodarstvu predviđamo daljnji pad konkurentnosti i nemogućnost proboja na prosperitetnija strana tržišta.

6. REFERENCE

Bolis, I. et al. (2017) Are we making decisions in a sustainable way? A comprehensive

literature review about rationalities for sustainable development. *Journal of Cleaner Production*. 145 (2017) 310 – 322. [online] Dostupno na: www.elsevier.com/locate/jclepro [19. srpnja, 2017]

Cattenburch, I. H. C. (2017) The Globe Sustained: Shakespeare's allegory for sustainable Development. *Futures*. 87 (2017) 24–36 [online] Dostupno na: www.elsevier.com/locate/futures [19. srpnja, 2017]

EC (2017) *Communication from the Commission: Guidelines on non-financial reporting (methodology for reporting non-financial information)*. C/2017/4234 [online] Dostupno na: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017XC0705(01)) [21. srpnja, 2017]

Everard, M. et al. (2017) Developed-developing world partnerships for sustainable development (1): An ecosystem services perspective. *Ecosystem Services* 24 (2017) 241–252. [online] Dostupno na: www.elsevier.com/locate/ecoser [19. srpnja, 2017]

Hughes, R. (2017) The EU Circular Economy package – life cycle thinking to life cycle law? *Science Direct*. Procedia CIRP 61 (2017) 10 – 16 [online] Dostupno na: www.sciencedirect.com [20. srpnja, 2017]

Jensen, J.P. i Remmen, A. (2017) Enabling circular economy through product stewardship. *Science Direct*. Procedia Manufacturing 8 (2017) 377 – 384. [online] Dostupno na: www.sciencedirect.com [20. srpnja, 2017]

Nelson, J. (2017) *Partnerships for Sustainable Development: Collective action by business, governments and civil society to achieve scale and transform markets*. Harvard Kennedy School; Corporate Responsibility Initiative: Cambridge

ODRAZ (2017) *Novi izazov: Globalni ciljevi održivog razvoja do 2030*. Treće izdanje. Zagreb: ODRAZ.

Rosenstock, T. S. (2017) When less is more: innovations for tracking progress toward global targets. *Current Opinion in Environmental Sustainability*. 26–27 [online] Dostupno na: www.sciencedirect.com [19. srpnja, 2017]

WBCSD (2017) *Menadžerski vodič za Globalne ciljeve održivog razvoja*. Prvo izdanje. Zagreb: HR PSOR.